

Област Габрово

- ▶ Население (2021)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

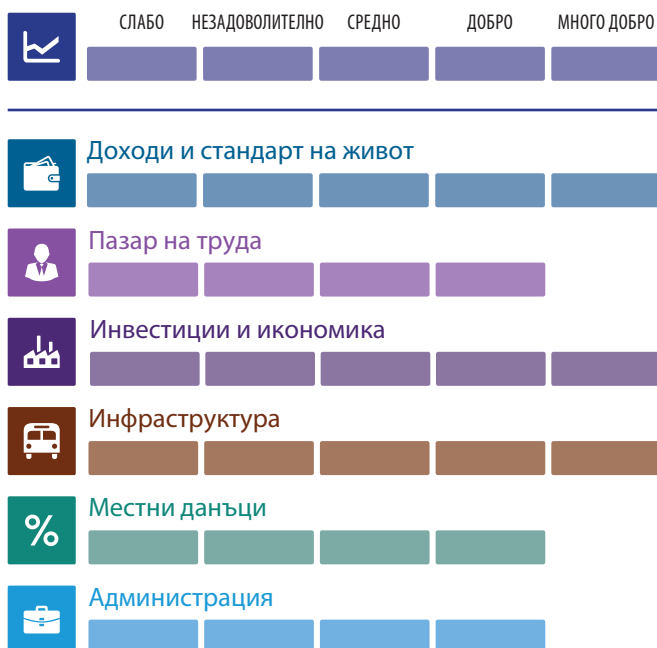
103 404
2023
349
79,9

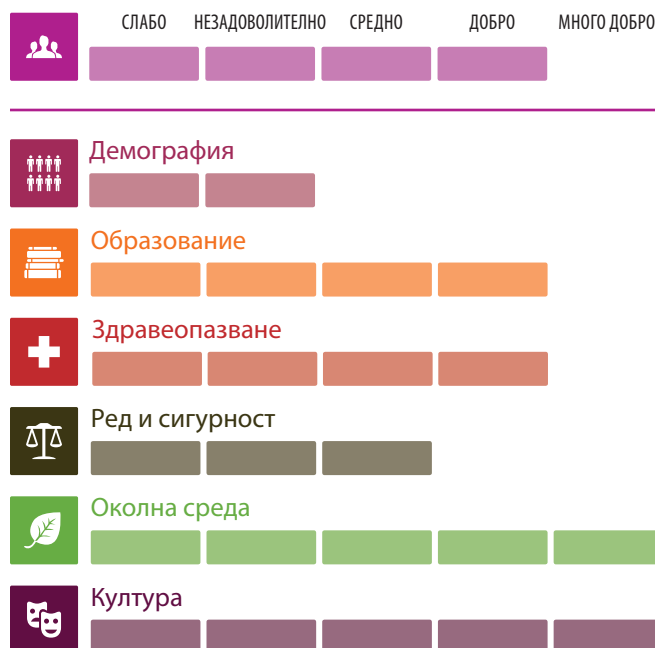
Брутният вътрешен продукт, заплатите и доходите в област Габрово продължават да нарастват. Тези показатели предопределят сравнително ниското ниво на бедност в областта. Заетостта и безработицата остават по-неблагоприятни от средните за страната. Бизнес и инвестиционната активност в областта са високи. Инфраструктурното развитие е много добро. Въпреки че Габрово е сред силно развитите икономически области, нивото на местните данъци е относително ниско. Прозрачността на органите на местното самоуправление в област Габрово намалява, но остава сравнително висока.

Габрово е една от областите с най-неблагоприятна демографска картина. Резултатите в сферата на образованието са добри. Показателите, оценяващи здравеопазването, поставят областта на челните места в страната. Габрово е сред областите с най-висок дял на здравноосигурените лица. Областта продължава да е първенец по дял на разкритите престъпления. Относително високият дял на градското население пък обяснява големия дял на населението в селища с обществена канализация. Културният живот в област Габрово остава сред най-интензивните в страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

В тази категория област Габрово се представя традиционно много добре и се нарежда веднага след столицата. През 2020 г. брутният вътрешен продукт продължава да нараства, като достига 14,7 хил. лв. на човек от населението и е отново шестият най-висок в страната. Заплатите и доходите също нарастват. Брутната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 13,9 хил. лв.

Тези показатели предопределят сравнително ниското ниво на бедност в областта. Делът на населението, живеещо с материални лишения, намалява до 12,7% (при 19,4% в страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност, се свива рязко до 12,3% (при 22,1% в страната) през 2021 година.

Пазар на труда

Икономическата активност в област Габрово се понижава леко през 2021 г., но остава по-висока от средната за страната с коефициент от 72,5% (при 72,0% в страната). Това намаление е съпътствано от свиване на заетостта и повишаване на безработицата и въпреки че промените не са големи, тези показатели остават по-неблагоприятни от средните за страната. Коефициентът на заетост достига 67,3% (при 68,1% в страната), а този на безработицата – 7,2% (при 5,3% в страната).

Габрово е сред областите с най-нисък дял на населението между 25–64 години с основно и по-ниско образование – 11,7% (при 16,6% в страната). Областта е и една от тези с най-висок дял на средните в работната сила (63,7% при 53,8% в страната), което отговаря на индустриалния ѝ профил.

Предизвикателство пред пазара на труда остава застаряването на населението. През 2021 г. коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на възраст 60–64 години е 56,1% (при 69,4% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от работната сила, съответстват 56 младежи, на които предстои включване в пазара на труда.

Инвестиции и икономика

Бизнес и инвестиционната активност в областта са високи и през 2020 година. Броят на нефинансовите предприятия продължава да намалява, следвайки тенденцията в страната, и достига 56 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната). Пандемията и кризата се отразяват негативно и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи и те се свиват до 1,9 хил. лв. на човек (при 3,3 хил. лв. на човек в страната). Преките чуждестранни инвестиции обаче продължават да нарастват и достигат 3,3 хил. евро на човек, което отрежда на областта четвъртото място по този показател (след столицата, София област и Бургас).

Габрово е втората област по усвояване на европейски средства (след столицата). Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 3,8 хил. лв. на човек. В рамките на областта най-много средства усвоява община Габрово – 4,7 хил. лв. на човек.

Инфраструктура

Инфраструктурното развитие на област Габрово е много добро. Габрово е областта с най-висока гъстота на пътна мрежа в страната (25,6 км на 100 кв. км територия при 18,0 км в страната), въпреки че делът на автомагистралите и първокласните пътища е по-нисък от средния (16,6% при 18,5% в страната) през 2021 година. Качеството на пътната настилка също е по-ниско и продължава да намалява през последните няколко години – 26% са в добро състояние (при 42% в страната). Достъпът на домакинствата до интернет се повишава и изпреварва средния в страната през 2021 г. (83,5%) с дял от 83,7%.

Габрово е на първо място в страната по дял на газифицираните домакинства и през 2021 г. – 11,8%, което е двойно над средните стойности (5,3%). Инсталираните ВЕИ мощности са сравнително ограничени.

Местни данъци

Въпреки че Габрово е сред сравнително силно развитите икономически области, нивото на местните данъци е относително ниско и през 2022 година. Особено голяма е разликата в ставката за търговия на дребно. Усредненото ѝ ниво в общините от област Габрово е 8,63 лв. на кв. м (при 12,99 лв. на кв. м в страната). Нивото на ставките за прехвърляне на собственост също е значително по-ниско в областта в сравнение с това в страната.

В рамките на областта най-високо е данъчното облагане в община Габрово, а най-ниско – в община Трявна.

Администрация

На практика цялата територия на област Габрово е покрита от кадастралната карта през 2021 година. Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ нарастват през 2022 г., но докато самооценката за електронното управление остава сравнително висока, услугите на „едно гише“ все още силно изостават от средните оценки в страната.

Прозрачността на органите на местното самоуправление в област Габрово намалява през 2022 г., но остава сравнително висока – 72,9% (при 70,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Демография ■■■

Габрово е една от областите с най-неблагоприятна демографска картина и през 2021 година. Коефициентът на естествен прираст достига нови рекорди от -22,1‰ (при -13,2‰ в страната) и е третият най-нисък в страната (след този в областите Видин и Монтана). През 2021 г. и механичният прираст в областта е отрицателен и коефициентът му е -0,8‰.

Задълбочаването на застаряването на населението се вижда ясно и в коефициентите на възрастова зависимост. През 2021 г. Габрово изпреварва област Видин и става областта с най-високо съотношение на населението на над 65 години към това на 0–14 години – 249,6% (при 149,3% в страната). Коефициентът на възрастова зависимост на населението на над 65 години към това на 15–64 години пък е 49,2% (при 34,0% в страната).

Голяма част от населението на областта е градско (79,9% при 73,1% в страната), но гъстотата му е сравнително ниска (1191 души на кв. км при 1489 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■■

Представянето на областта в сферата на образованието е добро. Габрово отново е сред областите с висок коефициент на записване на населението в V–VII клас и през 2021 година. Делът на второгодниците се повишава, но остава сравнително нисък. Броят на преподавателите в основните и средните общообразователни училища в областта нараства през 2021 г. и за първи път от осем години изпреварва средния за страната, достигайки 99 учители на хиляда ученици (при 97 на хиляда ученици в страната).

Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас през 2022 г. е 30,9 т. (при 35,3 т. в страната). Средната оценка на матурите по български език и литература в областта е по-ниска от средната за страната („Добър“ 3,87 при „Добър“ 3,97 в страната), но делът на слабите оценки продължава да е сравнително нисък (15,6% при 17,0% в страната).

Габрово остава сред областите с най-висок и нарастващ брой на студентите – 46 на хиляда души от населението (при 32 на хиляда души в страната).

Здравеопазване ■■■■■

Показателите, оценяващи здравеопазването в областта, поставят Габрово на челните места в страната (след областите Плевен и Кюстендил).

Габрово е сред областите с най-висок дял на здравноосигурените лица и през 2021 г. – 96,9% (при 88,7% в страната). Броят на общопрактикуващите лекари спрямо населението е значително по-висок от средния за страната, но специалистите са по-малко. Броят на леглата в местните многопрофилни болници нараства, но все още не достига средните стойности. В областта има 5,24 легла на хиляда души от населението при 5,62 на хиляда души в страната.

Преминалите за лечение болни са относително малко – 202,8 на хиляда души (при 222,6 на хиляда души в страната). Коефициентът на детска смъртност в областта нараства и е по-висок от средния в страната.

Ред и сигурност ■■■■■

Въпреки че натовареността на наказателните съдии в областта е сравнително ниска, това не се отразява в голяма степен на бързината на правораздаването и през 2021 година. Един местен съдия разглежда средно по 6,9 наказателни дела месечно (при 9,0 дела на месец на съдия в страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, е 86% (при 89% в страната).

През 2021 г. броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността нараства и изпреварва средния – 10,4 на хиляда души в областта при 9,8 на хиляда души в страната. Същевременно обаче Габрово продължава да е първенец по дял на разкритите престъпления – 74,9% (при 51,7% в страната).

Околна среда ■■■■■

Представянето на област Габрово по показателите, оценяващи околната среда, е много добро, отреждайки на областта второто място в страната. Относително високият дял на градското население пък обяснява големия дял на населението в селища с обществена канализация (84,1% при 76,3% в страната) и достъпа до такава, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (73,6% при 66,7% в страната) през 2020 година.

През 2020 г. обемът на образуваните битови отпадъци в областта намалява леко, но остава сравнително висок – 416 кг на човек годишно (при 409 кг на човек в страната). Същевременно обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, остава висок – 76,6% (при 69,3% в страната).

Делът на горската територия е близък до средния, но на нарушената е значително по-нисък.

Култура ■■■■■

Въпреки ограниченията, свързани с пандемията през 2020 и 2021 г. в цялата страната, културният живот в област Габрово остава сред най-интензивните в страната (само след този в столицата). Основна причина за това е изключително високият брой на посещенията на музеите, въпреки че и той, подобно на този в страната, се свива с над 50% през 2020 година. Повишаването му до 2357 на хиляда души през 2021 г. все още не може да компенсира това свиване, въпреки че остава далеч над средните нива в страната (426 на хиляда души).

Посещенията на театрите също се повишават през 2021 г. и достигат 160 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната).

Кината и библиотеките в областта привличат все повече хора, но броят на посещенията спрямо населението остава сравнително нисък.

Ключови показатели за област Габрово

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	14 519	14 651	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	12 895	13 902	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	17,8	22,3	12,3	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	73,4	72,8	72,5	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	70,1	67,7	67,3	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	(4,5)	(7,0)	(7,2)	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	12,6	10,6	11,7	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	29,0	23,1	24,6	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	24 907	24 891	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2244	1892	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3210	3273	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	74,9	77,5	83,7	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	36,7	26,5	26,5	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	24,9	25,6	25,6	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	74,8	78,9	72,9	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–12,7	–18,1	–22,1	–13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–4,2	10,5	–0,8	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,31	4,19	3,87	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	33,9	33,4	30,9	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	93,4	100,0	90,5	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	80	79	99	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	97,5	96,3	96,9	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1501	1609	1567	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	10,5	9,6	10,4	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,4	5,8	6,9	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	85,1	84,1	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	418	416	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	76,5	76,6	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	402	109	209	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	3812	1800	2357	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.